

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
HOFWEG 13 3274 BK HEINENOORD

BULLETIN 63

DECEMBER 1993

STICHTING
VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
(ingeschreven K.v.K. Dordrecht nr. S 119934)

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852.
Contributie: minimaal F 10,-- per persoon/jaar.

Redactie:

C.L. Boon-Braun	W. Reedijk
J. Gerretse	Drs. J.E. de Rooy
A.O. Mol	Mr. R. van der Waal
P.J. Pot	J. Weijers
K.H. van der Ree	

Hof van Assendelft:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Telefoon 01862 - 1535.
Geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur.
Zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur.
Leeszaal: Geopend woensdag 09.00 - 13.00 uur.
Zaterdag 10.00 - 17.00 uur.

Oost-Leeuwenstein:

Dorpsstraat 13, 3274 BB Heinenoord.
Geopend zaterdag 10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur.

Groepen op afspraak.

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy . . . . . 01862 - 2010

Niets van deze uitgave mag zonder toestemming van de redactie worden overgenomen.

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Beste vrienden,

Terugkijkend op de afgelopen maanden, menen wij te mogen constateren, dat het jubileum van museum en Vriendenkring u niet onverschillig heeft gelaten.

Het fotoboek "De Hoeksche Waard van nu" blijkt een bestseller te zijn en de voorraad slinkt snel. Mocht u het dus onverhoopt nog niet in uw bezit hebben, dan wordt het de hoogste tijd er achteraan te gaan.

Het boek is in het museum verkrijgbaar voor F 59,50.

Wilt U het toegezonden krijgen, dan dient U F 59,50 + F 10,- (verzendskosten) over te maken op girorekening 38.70.852 van de Vriendenkring Streekmuseum Hoeksche Waard onder vermelding van "Jubileumboek".

De Vriendendag, waarover u elders in dit nummer een terugblik kunt lezen, was een groot succes.

De redactie spreekt haar grote voldoening erover uit, dat mevrouw Dekker voor haar jarenlange grote inzet voor het museum uit handen van burgemeester Oversier van de gemeente Binnenmaas de zilveren eremedaille verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau mocht ontvangen. Wij willen er graag de aandacht op vestigen dat haar echtgenoot haar (en het museum) altijd met raad en daad terzijde staat.

Onze felicitaties gaan dan ook naar beiden uit!

Niet minder verheugend was het feit dat de raad van de gemeente Binnenmaas besloot om onze conservator de heer De Rooy, de erepenning van deze gemeente te verlenen voor zijn onvermoeibaar in touw zijn voor het Streekmuseum. Ook hier breiden wij graag onze gelukwensen mede uit naar zijn echtgenote, die hier meer dan een steentje aan heeft bijgedragen!

Ondertussen gaat alles weer zijn gewone gang. Mevrouw Dekker en de heren Bos en Tieleman ontvangen weer de nodige bezoekers, arrangeren alles voor de huwelijken die hier gesloten worden, verzorgen de genealogische afdeling, inventariseren de nieuwe aanwinsten en verkopen het mooie fotoboek.

Op het eerste gezicht zijn wij dus weer terug bij het leven van alledag, maar nieuwe ontwikkelingen dienen zich al weer aan. Zoals u wellicht weet, zal in 1994 het H.C. Andersenhuis worden afgebroken. Het gaat er nu naar uitzien, dat wij in de gelegenheid gesteld worden het vrijkomende terrein aan te kopen. Het plan bestaat om daar een tuin aan te leggen, die past bij de stijl van het museum.

't Hof van Assendelft zal daardoor beter tot zijn recht komen. Wij doen ook een beroep op U om "Uw boompje" bij te dragen, door bij het invullen van de bijgaande girokaart voor de jaarlijkse bijdrage iets extra's voor dit doel over te maken.

Het aantal vrienden loopt naar de 1600 en het zou ons niet verwonderen, als wij die mijlpaal vóór het eind van dit jaar passeren. Een stimulans voor medewerkers en vrijwilligers zal dit zeker zijn.

De redactie wenst u prettige feestdagen en veel genoeg met dit bulletin!

J.G.

IN MEMORIAM

De redactie betreurt het zeer U het overlijden te moeten melden van twee medewerkers, die lange tijd hun krachten aan het Streekmuseum hebben gegeven.

De heer A. van Pel te Zwijndrecht heeft zeer veel werk verzet voor het kaartsysteem van de genealogische afdeling. Vele fiches zijn door zijn handen gegaan.

De heer J.A. Tiggelman te Mijnsheerenland heeft gedurende een lange reeks van jaren zijn bestuurlijke ervaring ingebracht als bestuurslid, secretaris en financieel adviseur van de Stichting Streekmuseum Hoeksche Waard.

Aan beiden bewaren wij goede herinneringen en denken in dankbaarheid aan hen terug.

J.G.

WERKGROEP DIALECTEN

De feestelijke viering van het 25-jarig bestaan van ons Streekmuseum werd besloten met de traditionele spek-met-peren maaltijd waaraan nooit tevoren zoveel vrienden en vriendinnen hebben deelgenomen.

De oud-Korendijker Arie van Zanten was er ook en hij heeft naar aanleiding daarvan een in het dialect van zijn geboorteplaats geschreven verhaal over "Spek mit pere" ingeleverd bij onze werkgroep.

Deze terugblik op het oude gebruik leek ons zeer geschikt om in dit nummer van ons bulletin op te nemen. Voor degen die aan de maaltijd hebben deelgenomen is het een herinnering en voor de afwezigen de moeite waard om over dit streekgerecht meer te weten te komen.

W.R.

Spek mit Pere

Bai ôns thois atte we vroeger in de winter bekant elke zondag spek mit pere. Dan proat ik al over zôd'n 40 tot 45 jaer geleje. Volgens main mossie daer voor aigeluk spek gebroike van de slacht, dat in de kuip onder de pekels bewaard wier. Dat zelf slachte de je ze trouwees toentertaid toch al nie meer hoissie roim-op glôf ik.

Thois slachtte wai hêelemael nooit, dus hadde we ok gien pekelspek, daerom mos ik 's zaeterdags van m'n moeder dikkels vlees voor de spek mit pere hale bai Aart de Slaeger, want echt spek lustte we niet. 'k Weet nog dattie slaeger een klaain tonnetjie had, waer die eerst het verrekusvlees een paar daege in, in het zout had gezet, want dan leek het nog een bietjie op pekelspek, maer laeter verkochtie nog maar zôd waainig van dat vlees dattut voor hum ok de moeite nie meer waerd was. As ik tan om vlees kwam pakte die een paar kerreboudes en wreef tur hier en daer een bietjie pekelspek in en dat mossut dan weze. Mun moeder vong het niks en mun vaoder ok al niet. Hij docht dattut niet goed of zou lôope mitte wereld azzie ok al ginêens geweun pekelspek meer kon kraige. We waere blai toe damme zelluf pere hadde in ônze aige winkel. Van die lekkere rôdstovers die aigeluk Gieserwildemanne hêette, maor waer de mêeste mense Wildegiessemanne tege zeeje.

Die velletjies lustte ik niet zoo graeg, maar vedders was alles vrêeselijk lekker. Gekookte errepels met hêele gekookte pere en gekookt pekelspek. Het waeter waer het vlees in gekookt was wier gebroikt as zjuu. Dur dreve ringetjies op van het vet. Daer zeeë me ôchiesvet tege. Daer mossie peper in gooie en dan dreve die ôchies tege mekaor an. Dat vong ik zelluf nog het leukste vannut spek met pere ete.

Affain, ik bin weggegaon van de Korendaik en oit de Hoeksche Waerd. Nae die taid heb ik noggus êen of twêe keer zelluf spek mit pere gekookt. Maor 't kon mun vrouw en kindere niet bekore. Mun zeuns die zeeje dur kannibaole-ete tege.

Op een keer kwam ik tur achter dattur een meseum in de Hoeksche Waerd was opte Noord met een club van vriende, de zôdgenaamde "Vriendenkring".

Daer bin 'k toen glaik lid van geworre. Ieder jaer kreegie zôd'n briefie om mee te doen mit een spek mit pere maeltijd in 't meseum. Maor ieder jaer kwam dur niks van terecht. Dut jaer bin 'k tur geweest mit mun moeder die onderwail al tachtug jaer is, mun vrouw die ofkomstig is uit Zêeland en met mun ouste zeun. We hebbe lekker gegete, dat ken 'k wel zegge. Dur was ok ôchiesvet en dat dee nog precies êender as vroeger azzie dur peper in gooide. Achteran kon je nog errepels mit kerremelk kraige of anders een aisie. Van die kerremelk heb ik nooit gehouwe. Enkelt mun vaoder at dat bai ôns thois. Wai as kindere zeeje dan altaid dattie verrekusvoer zat te ete. Zôdoende heb ik een aisie genome ofschôn dat niet echt bai spek mit pere hoort. Aigeluk is 't een bietjieangepast an de taid, net aste naam van 't ete. Dur waere een paar van die here die wat zeeje dien aevend en die zeeje allebaai: "Spek mit peren".

Volges main is dat nog altaid: "SPEK MIT PERE"...here!

Arie van Zanten, Hoogvliet.

Vervolg bulletin 62.

Is dialect mooi of lelijk?

Wij moeten voorop dienen te stellen dat feitelijk alle dialecten mooi zijn. Ze zijn interessant en hebben een eigen karakter. Soms ligt het ene wat prettiger in het gehoor dan het andere, maar dat is vaak een kwestie van smaak of een vooroordeel dat men heeft tegen een bepaalde provincie of streek.

In elk geval is ieder dialect het beluisteren waard, of het nu in de Achterhoek, Groningen, Limburg, Vlaanderen of de Hoeksche Waard gesproken wordt. De opmerking dat het hier voorkomende dialect soms wat grof of ruw is, is juist, maar verklaarbaar. Voor een groot deel is dat een gevolg van het feit dat de bevolking eeuwenlang bestond uit eenvoudige boeren, landarbeiders, vriendwerkers en vlassers. Er zijn streekgenoten die zeggen: "We prate hier zôd plat". Een bewering die nergens op slaat, want wat is boers en wat is plat?

Hoogstens zou men vergelijkingen kunnen maken met het "Algemeen Nederlands". In bepaalde situaties spreken wij "Algemeen Nederlands" en dat is mogelijk want naast het "bloedaaige dialect" heeft iedereen op de lagere school Nederlands leren spreken en schrijven.

Kan men een dialect leren?

Vermoedelijk is iedere taal te leren, maar een taal heeft regels en die bestaan er voor een dialect niet of nauwelijks. Er zijn in een dialect oneindig veel kleine, doch wezenlijke verschillen, die in de loop der jaren geestelijk eigendom zijn geworden. Men leerde ze eerst van de moeder en later spelenderwijs bij het opgroeien. Het blijkt niet mogelijk te zijn ze over te dragen aan buitenstaanders of er vaste regels voor op te stellen.

Eerlijkheidshalve dient een uitzondering te worden gemaakt voor Jan de Rooy die èn door zijn dagelijkse aanwezigheid in het museum; èn door het altijd trouw bezoeken van onze vergaderingen al een aardig mondje dialect spreekt. Evenals Blok (de veearts) behoort hij tot de beste leerlingen. Zij munten beiden uit door oplettendheid en komen soms met dialectvondsten voor de dag waaraan wij achteloos voorbij gingen.

Ten slotte nog iets over de vergaderingen.

Met uitzondering van juni en juli wordt op de laatste vrijdag van de maand vergaderd in de polderkamer van het museum. Dan worden de ingeleverde verzamelde woorden besproken. Er moeten woorden worden afgekeurd, maar niet te snel, want het betreft soms woorden die weliswaar nog in de

woordenboeken voorkomen, maar uit het algemene spraakgebruik zijn verdwenen, terwijl ze hier in de streek "evel" nog worden gebezigd.

Aanvankelijk werd verwacht dat het vergaderen een "drôoge zaek" zou worden, maar dat pakte anders uit. Het dialect bleek een boeiende bezigheid te zijn vol levensvreugde en humor. Vooral de toepassing van het dialectwoord in een voorbeeldzin geeft vaak aanleiding tot groot vermaak.

Het is zelfs voorgekomen dat de hilariteit zo hoog opliep dat de voorzitter Den Hartigh -gebruik makende van zijn gezag en van de door Van der Wulp geschonken voorzittershamerde orde trachtte te herstellen, waarbij hij een deel van het servies aan diggelen sloeg.

Onmisbaar was (en is) de aanwezigheid van Mevrouw Dekker, die te allen tijde zorgde voor "koffie met", terwijl het ook voorkwam dat er ter gelegenheid van de "Paerdemart" peperkoek bij de koffie was.

Wie belangstelling heeft voor het bijwonen van een vergadering neme contact op met het museum en "kom is een keertie kortaevenden".

P.W. de Zeeuw

WERKGROEP DIALECTEN

HISTORISCH ALLERLEI

De Schoolmeester

Het zal u bekend zijn dat de schoolmeester in de 17^e en 18^e eeuw in ons vaderland heel wat meer te doen had dan het bijbrengen van kennis aan de jeugd van de gemeente. Hij was behalve onderwijzer ook nog voorzanger en voorlezer in de kerk, bode van de kerkeraad, koster, bewaarder van de doodkleden, grafdelver en klokkeluiders. Voor al deze taken kreeg hij een jaarlijks tractement. De schoolmeester had zich te houden aan een nauwgezette taakomschrijving die door de kerkeraad werd vastgesteld en goedgekeurd. In het archief van de Ned. Hervormde gemeente van Puttershoek kwam ik zo'n reglement tegen uit 1787 Het is bijzonder interessant om eens na te gaan wat hij zoal te doen had. Ik laat het hier onverkort volgen in de originele schrijfwijze.

"Wetten voor den Schoolmeester in School en Kerke
dienst voor zoo ver den Kerkeraad aangaat

In School en Kerkedienst

1

Een Schoolmeester en voorzanger moet zijn lidmaat en
van een Stigtelijk gedrag

2

Hij moet zijn wettig aangesteld en de Formulieren van
eenigheid onderteekeent hebben

3

Hij is verpligt zijn school naarstig waarteneemen en
zoo veel doenelijk geheel het Jaar door School houden
- ook de Jeugd in de gronden der gereformeerde religie
en uit den hijdelbergschen catechismus te onderwijzen

4

Hij zal altijd in alle classen goede en regtzinnige
en Stigtelijke boeken gebruiken

5

Hij zal bij allen godsdienst dat deel van Gods woord
lezen en die psalme voor en na zingen welke den
predikant verkiest en ook des morgens elke dag des
Heeren lezen de wet en des middags het geloov vervat
in de 12 artikels

6

Bij uitgaan en niet waarneemen van den school en kerk
dienst wanneer iemand anders die diensten verrigt den
predikant of kerkeraad kennis geeven

7

Thans volgens resolutie des kerkeraad geapprobeert
door het geregt des morgens naa het voorgebed zingen
de 4 laatste verzen van den morgenzang en des
middags naa het voorgebed de bedezang voor de
predikatie en in de 12 avond beurten de 3 laatste
verzen van den avondzang

8

Elke dag des Heeren zal de meester des morgens te 9
uuren en des middags te halv 2 uuren zig bij den
predikant vervoegen om op te luiden - en in de drie
winter maanden December Januarij en Februarij des
morgens een $\frac{1}{4}$ uur later

8

9

de arme kinderen getrouw leeren waar voor de
regeerende armmeester behalve het geld dat voor
boeken pen en papier gegeeven word - den meester elk
Jaar zal geeven f 10 - 10 ook zal de kerkeraad den
meester een lijst overgeven der kinderen die van den
armen leeven - met verzoek dat de meester naa die
lijst elke week naa gaan zal of zij school koomen dan
niet en de niet school zijnde aantekenen welke lijst
elke zondag op de tafel in het doophekje der kerk
staande leggen moet

10

ook neemt de kerkeraad op zig om ten allen tijde de
welvaart dezer school te behartigen en is ten allen
tijden zoo het nodig is tot dienst van den meester
in zaaken waar in der zelve invloed nodig gekeurt
zal worden - zullende ook elke maand of 2 maanden de
predikant met een der ouderlingen school visitatie
doen - op hoope dat eens het diep verval der jeugd
onder Gods zeegen mogt hersteld worden

als bode des Kerkerads

1

met betrekking op de kerkeraad zal de meester bij
deszelvs vergaderingen ten allen tijde tot dienst des
kerkerads zijn

2

Hiertoe behoort het gereed maaken van de oude
regtkamer - welke thans tot dienst is van den
kerkeraad - en wel ten allen tijde als door den
predikant of kerkeraad hier van zal kennis gegeeven
worden

3

Betreffende vuur en ligt en andere noodwendigheeden
welke de kerkeraad vergadert zijnde zal nodig hebben
- dat zal door den armmeester in den tijd regeerende
bezorgt worden of zoo zulxs den meester bezorgt - zal
hem hier voor voldoening geschieden

9

Ook is den schoolmeester bevoelen het bewaaren der dood kleeden en het vorderen der gelden voor derzelver gebruik bij het begraaven der lijken zullende hij voor het wel bewaaren der dood kleeden Jaarlijks genieten 2 gulden - En wat dit geld der dood kleeden bij derzelver gebruik betreft

het grote geeft	f 1 - 4 - 0
het groot gemene	f 0 - 18 - 0
het klijne	f 0 - 6 - 0

Het begraaven der armen is in zijn geheel pro Deo - en wel het geeven van dood baar - dood kleed - grav maaken - over luiden - ook moeten predikant en leeden des kerkerads als ook den Schout en Schepenen daags van de begravenis van armen die tot deze plaats hebben behoort tot de begraafenis verzogt worden op de boete van 6 stuivers te verbeuren van elk lid der kerkeraad en magistraat die bij de begrafenis van voorgemelde armen niet tegenwoordig is

ook moet den Schoolmeester als koster bij elke godsdienst houding predikatie of catechizatie den predikant op den predikstoel vuur bezorgen - zullende daar voor van de kerk ontvangen 2 ton turv

gelden
die den Schoolmeester dies toe koomen van den kerkeraad

ordinaris Jaarlijks tractement	f 15 - 0 - 0
voor het doen van den avond godsdienst	f 10 - 0 - 0
voor het leeren der armen kinderen	f 10 - 10 - 0
voor het bewaaren der dood kleeden	f 2 - 0 - 0
voor de 12 avond weekbeurten	(niet ingevuld)

J.W.

Feestelijk? De vele vrienden die aanwezig waren, kunnen dit zeker beamen! Er was ook alle reden voor, want wij vierden het 25-jarig jubileum van het Streekmuseum Hoeksche Waard! Tevens was het 20 jaar geleden dat de eerste vriendenbijeenkomst gehouden werd.

Ongeveer 275 vrienden hadden gevolg gegeven aan de uitnodiging naar Mijnsheerenland te komen. Zij kwamen van heinde en verre. "De Vijf Schelpen" stroomde vol en iedereen werd ontvangen met heerlijke koffie en iets lekkers.

Stipt op tijd begon het goed gevulde programma.

De heer J. Gerretse sprak als voorzitter van de Vriendenkring de welkomstwoorden, gevolgd door de voortreffelijke zanggroep "Merula" o.l.v. Rico P. Sanders. Deze trad op in blokjes van vier liederen. Een uitgelezen genre liederen waarbij ook de vrolijke noot niet vergeten werd, zoals "Der Floh"! Het was werkelijk genieten! De dirigent liet ook de vrienden meezingen: "Daar was een boerken op Beijerland, op Beijerland, op Beijerland" en nog was het feest niet voorbij! Daarna kwam nog het optreden van volksdansgroep "De Driekusman". Welbekend in onze streek! In mooie kleding uit vroeger jaren en met aanstekelijk enthousiasme brachten zij dansen uit alle windstreken, o.a. Groningse, Friese, Zeeuwse en Ierse dansen.

Er werden ook geschenken uitgewisseld. De heer B. Kolbach als voorzitter van de stichting Streekmuseum overhandigde aan de voorzitter van de Vriendenkring het schitterende boek "De Hoeksche Waard van nu, een herinnering voor later" waarvan de uitgave is mogelijk gemaakt door de 100-jarige stichting Hoeksche Waards Belang. De heer Gerretse bood op zijn beurt het cadeau van de Vriendenkring aan de stichting Streekmuseum aan, in de symbolische vorm van een conifeer, bedoeld voor de aan te leggen tuin. Natuurlijk volgde er ook een pauze en de sfeer en het geroezemoes spraken voor zichzelf!

Een toneelgroep van 14 personen vertoonde een gesproken schilderij van alle dorpen in de Hoeksche Waard, naar een idee van de heer P.D. de Jong. Uiteraard waren Sabina van Beijeren en "De Barbier van Piershil" van de partij.

Werkelijk alle dorpen met hun historische verhaal soms in het eigen dialect! De toehoorder kon bij het applaus opmaken wáár de naaste bureu in de zaal vandaan kwamen. Men herkende zich in de uitdrukkingen en verhalen. Afsluitend met een dankwoord aan allen die deze middag tot een feest hebben gemaakt, werden de maaltijd-liefhebbers verzocht naar Heinenoord te vertrekken.

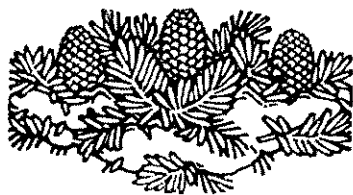
Voor de laatste keer naar het H.C. Andersenhuus. Maar dat was nu niet groot genoeg om iedereen een plaats te geven. Daarom kwam het dat 80 vrienden in de mooie studiezaal van 't Hof van Assendelft "spek met peren" genuttigd hebben. Het ging er zeer geanimeerd aan toe. Hoe kan het ook anders na deze feestelijke middag!

Enige hilariteit ontstond toen gemeld werd dat buiten een busje fout geparkeerd stond en de maaltijd ons niet kon bereiken als die auto niet direct weggehaald werd! De beide zalen waren door de heer Schumm ingericht, gelukkig met veel helpende handen. Het eten was voortreffelijk en zeer gezellig. Het boodschappenlijstje willen wij U niet onthouden want wat te denken van; 60 kilo vlees en spek; 50 kilo aardappels; 75 kilo peren; 50 liter kippesoep; 25 liter snert; 14 pak roggebrood; 20 broden wit en bruin; 10 pakjes roomboter en 15 liter karnemelk.

Om over de heerlijke ijstaart en de koffie maar te zwijgen. De heer Schumm en zijn helpers werden hartelijk bedankt en ook hij kreeg uit handen van de voorzitter het mooie foto-boek de "Hoeksche Waard van nu", voor zijn inzet.

Deze geslaagde vriendendag hoort nu alweer tot het verleden. Wij hopen dat u er goede herinneringen aan hebt overgehouden. Er wacht weer een jaar met nieuwe activiteiten. Tot ziens op de vriendendag in 1994!

C.B.B.

DE VRAGENRUBRIEK

Zoals gebruikelijk beginnen wij deze rubriek met een opgave van de reacties die ontvangen werden naar aanleiding van eerder geplaatste vragen:

364. De vraag over inwoners van 's-Gravendeel die elders huwden en/of overleden, heeft nog een drietal brieven opgeleverd, die zijn doorgestuurd naar de vragensteller.

370. Maaijke Cornelis Polderdijk was een dochter van Cornelis Arijens Polderdijk en Arijaentje Melssen, die genoemd wordt als j.d. van Klaaswaal, bij haar ondertrouw met Cornelis op 2.4.1639 te Westmaas.

373. Het antwoord is bevestigd. Hendrik Arensz Smaal en Maijke Bastiane verhuizen tussen 1669 en 1673 van Numansdorp naar 's-Gravendeel en hebben hoewel wonende te 's-Gravendeel onder patroniem twee zonen (Bastiaan en Willem) te Puttershoek laten dopen.

Tot zover het resultaat van eerder gedane oproepen. Wij vervolgen deze rubriek uiteraard met een aantal nieuwe vragen. De vrienden die deze vragen instuurden wachten met spanning op uw reactie!

376. Cornelis Bastiaens (Gelderblom), j.m. van de Polder en Liedewij Jans Multum, j.d. van Alblasserdam, trouwden te Sint Anthoniepolder op 6.5.1635. Pas in 1675 worden zij als lidmaten genoemd met de familienaam Gelderblom. Meerdere genealogen zijn op zoek naar de vader van Cornelis Bastiaens. Mogelijk is dit Bastiaen Cornelisz, gehuwd met de dochter van Pieter Pieters Danser. Kan iemand deze veronderstelling bevestigen?

377. Jan Pieterse Schellincx, geb. 1620, zoon van Pieter Pieterse Schellincx en Hillitge Jansdr., tr. Dinteloord 22.7.1646 met Sijken Leenderts. Wie weet waar dit echtpaar na hun huwelijk is gaan wonen en of er kinderen uit dit huwelijk geboren zijn?

378. Maaïke Leenderts Potter, verm. geboren te Strijen, tr. Strijen 17.6.1712 met Hermen Pieters Stoker. Het echtpaar wordt vermeld in de lidmatenregisters van 's-Gravendeel (1714, 1723). Maaïke Leenderts moet zijn overleden na 26.3.1733. Gevraagd gegevens over haar ouders.

379. Wie waren de ouders van Joris Arijense (de) Beldert (tr. Mijnsheerenland 1682 Neeltje Ariens Huijser), Cornelis Arentse (of Arijens) de Beldert (tr. Mijnsheerenland 1682 Willemetje Bastiaens Polderdijk) en Maaïke Ariens Beldert (tr. Oud-Beijerland 1686 Jacob Franse Scilleman)?

380. Arij Swart, overl. 21.10.1789, tr. ca. 1767 met Wijntje Jansdr. van Wingerden, overl. Strijen 10.3.1798. Kinderen werden geboren te IJsselmonde. Gevraagd worden gegevens over de ouders van dit echtpaar en verdere wetenswaardigheden.

381. Jan Bastiaensz. de Zeeuw, overl. na 5.6.1712, tr. Maeijke Dammis Lodder. Was Maeijke een dochter van Dammis Lodder, die kinderen liet dopen te Heerjansdam of Kijfhoek? Wie heeft gegevens over haar ouders?

Inmiddels is de voorraad nog te plaatsen vragen aanmerkelijk geslonken, zodat de redactie u weer van harte oproept om nieuwe problemen in te sturen. De vragen hoeven niet uitsluitend te gaan over genealogie, maar kunnen ook betrekking hebben op andere zaken uit ons Hoekschewaardse verleden, zoals beroepen, boerderijen, bewoningen enz. Uiteraard moeten de vragen wel betrekking hebben op de Hoeksche Waard. Vergeet u niet een postzegel voor antwoord bij te sluiten?

Het adres van de vragenrubriek is: Strijensedijk 2, 3295 KM 's-Gravendeel.

A.O.M.

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

Dit keer kijken wij via de "Beijerlandsche Klokken" (Het weekblad gewijd aan de belangen van de Roomsche Katholieke parochie van Oud-Beijerland) terug in de tijd. Het hieronder letterlijk aangehaalde fragment, is gepubliceerd in 1939. Daarin wordt de herkomst van de naam Vrouwhuisjesweg verklaard.

"Bij een Maria-kapelletje.

Als ge bekend zijt in onze katholieke streken, Brabant en Limburg, dan weet ge, dat daar naast het kruis, langs de wegen, ook vaak een Maria-kapelletje staat. En als ge ooit gelezen of gezien hebt, het bekende tooneelstuk van Felix Timmermans, 'Als de sterre bleef stille staan', dan zijt ge vertrouwd geraakt met de vele Maria-kapelletjes langs de wegen van het katholieke Vlaanderen.

Doch als ik u zeg, dat zulke Maria-Kapelletjes weleer ook stonden langs de wegen van het land, thans de Hoeksche Waard heet, ge zoudt me maar moeilijk kunnen gelooven.

En toch zeg ik u de waarheid. Ik zou het niet durven beweren, als we daarvoor tot op den dag van heden niet de bewijzen hadden.

Daar waar de Binnen Maas met een grooten bocht de grens omschrijft van den Anthoniepolder ligt tusschen de Wintersweg en den Blaaksche Dijk een zeer oude weg, die den naam draagt van 'Vrouwhuisjesweg'. Deze weg werd aangelegd omtrent 1440 door Lodewijk van Praet, heer van Moerkerken, en zijn naam is ontleend aan een Lieve Vrouwehuisje of een Lieve Vrouwekapelletje.

We lezen immers: dat de aangrenzende landgebruikers belast waren met het effenen der wegen en het schoon houden der bermen; voor enkele vakken was de polder aansprakelijk; het waren de vakken voor de zeven huizen, voor het Hof van Moerkerken en het kerkslop, en voor het 'Vrouwkenschuis'.

Dat 'Vrouwkenschuis' was niets anders dan een kort na de hervorming verdwenen Lieve-Vrouwe-kapelletje, met een Mariabeeld, door de kinderlijke vroomheid der katholieke Mijnsheerenlanders daar gebouwd, de lieve Moeder Maria ter eer.

Want Mijsheerenland was toentertijd een groot katholiek dorp met een fraaie kerk, met een pastoor en een kapelaan.

Feitelijk bestond het katholieke leven in Mijsheerenland reeds veel vroeger. Het heette toen nog Schobbe en Everocker. Een oorkonde uit 1255 maakt melding van een kerkdorp, dat gelegen moet hebben in Schobbe, nu het oostelijk deel van de gemeente Mijsheerenland. De heer Willem van Wijtvliet moet tienden betalen aan een kerk in Utrecht. Dat tiend-recht komt later, door overname in het bezit van een oud gasthuis, het Heilige Geest Sacramentshuis te Dordrecht. Willem van Wijtvliet verpandt ook het collatierecht, d.i. het recht om een pastoor te benoemen, van zijn kerk te Schobbende. Tijdens den Elisabethsvloed is dit dorp waarschijnlijk vergaan.

Omtrent het jaar 1440 is de grondslag gelegd voor het tegenwoordige dorp Mijsheerenland, door Lodewijk van Praet, heer van Moerkerken. Hij bouwde n.l. zeven huizen voor de heemraden, waardoor de dorpskom was gevormd, die nog eeuwen lang den naam van de Zeven Huizen heeft gedragen. Zijn zoon, Frank van Moerkerken, bouwde in 1445 de kerk, toegewijd aan den H. Laurentius en de H. Gertrudis. Tot de tweede helft der 18e eeuw was het 'gewulf der kerke beschilderd met geschiedenissen des nieuwe testaments, beginnende met 't beschrijvingsgebod van keizer Augustus en eindigende met de uitstorting van den H. Geest, ten dage van het Pinksterfeest. Dit schilderwerk was gemaakt in den jare 1554. Hetzelfde gewulf door den tijd zeer geontramponeerd geworden zijnde, is omtrent de jaare 1780 geheel vernieuwd en daarmee is het gansche oude schilderwerk verdwenen.'

Verder vernemen we nog, dat de stichting der kerk moet worden goedgekeurd door den bisschop van Utrecht. Dit heeft Walrave van Meurs gedaan, de toenmalige elect, en op voordracht van Frans van Praet, heer van Moerkerken, heeft deze tot eersten pastoor benoemd Jan Pieterszoon.

De stichter liet zijn kerk niet zonder giften. Om een pastorie te bouwen kreeg zij in 1445 van hem vier hont land (een hont is 100 roe) en samen met de ingelanden schonk hij nog vier morgen land.

Ten behoeve van den pastoor gaf hij renten, die gevestigd waren op tien blokken, ongeveer 100 's jaars.

De kapelaan trok zijn inkomsten uit de door de ambachtsheeren en -vrouwen daartoe aangewezen fondsen. Ook genoot hij de renten, die de polder het Westmaas-Nieuwland moest betalen, wegens het overnemen van de rechten op den Papenweg.

Verder zorgde Frank van Praet ervoor, dat alles, wat gered was geworden bij den Elisabethsvloed, uit de parochie Leijderkerk in de buurt bij 's-Gravendeel, aan de kerk van Mijsheerenland moest worden geschonken: 'alle juweelen als clocken, boecken, ornamenten ende voort alle andere reescappen, die in voorleden, mijnre kerke van Leyderambacht te behooren plagen, want die meest van mijnre ouderen gecomen sijn.'

Verder verordende hij, als heer van het ambacht Poelwijck, dat de Poelwijckers, die toen alleen aan de Westzijde van den Maasdam parochieerden, de nieuwe kerk van Mijsheerenland als hun parochiekerk moesten beschouwen.

Later is de kerk nog eenige malen door de Ambachtsheeren en -vrouwen begiftigd geworden. Een gift aan den pastoor voor het lezen van zielemissen wordt nog vermeld in 1580, in een verlijfbrief van koning Philips, doch toen was de kerk reeds ongeveer 9 jaar in de handen der Hervormden.

De voorlaatste pastoor van Mijsheerenland was Cornelis Jansz. Bres, terwijl de laatste pastoor A. Cornelisz. was, die bij de hervorming als predikant naar de nieuwe religie overging. Hierdoor zijn ook de Mariakapelletjes uit deze streken verdwenen."

P.J.P.

AANWINSTEN

Afgaande op alle voorwerpen die het museum sinds de opening ontving, is de stelling dat de Hoekschewaarders goede bewaarders zijn, niet overdreven. Gelukkig zien velen in, dat het Streekmuseum een nog beter bewaarder is voor hun oude spullen, zodat dan ook vele anderen deze voorwerpen kunnen bekijken. De stroom aanwinsten gaat dan ook onverminderd door. Van deze schenkingen zijn de volgende in het bijzonder vermeldenswaard.

Landbouwgereedschap: een hooigraaf (=een spade met een lange, dwarse greep om een vak uit een hooiberg te snijden), een mestgraaf, een paardezadel, een pikhaakje, een sikkel, een bascule, een kantploeg, een drietandhark, een kantploeg, een aardappelriek en zes "bale zakke".

Gereedschap voor de ambachtslieden en dan met name de timmerman: een bijzondere booromslag, waarmee onder een hoek kon worden geboord, enkele gewone booromslagen, diverse profielschaven, een blokschaaf, een reischaaft, diverse houtboren, een waterpas, twee zweephaken (=winkelhaak waarvan de armen ten opzichte van elkaar beweegbaar zijn en met een schroef kunnen worden vastgezet), een smeedtang, twee koperen schietlodens, een steekpasser en twee afschrijf(=afteken)haken.

Er is in deze afgelopen periode veel speelgoed ontvangen. Helaas voor de bezoekende kinderen alleen maar om naar te kijken: een poppewagentje, twee poppetjes, een houten vrachtwagen, een keukentje en twee serviezen.

De apotheek kon worden uitgebreid met twintig originele bruine medicijnflesjes en diverse doosjes zalf.

Veel aan winsten ook in de huishoudelijke sfeer: een houten wasgoedbak, een stenen po(t de chambre), zoutpot en drinkmok, een emaille juskom, een groot aantal voorraadblikken (die allemaal een plaatsje in de "winkel van Taselaar" hebben gekregen), een kleine beddekruik, een hoedendoos, vijf wijnglazen, een handnaaimachine en tenslotte een fraai eierrek.

Er kwam deze keer heel weinig kleding binnen, maar wat er kwam was heel bijzonder, namelijk een kinderkeuvel met krullen en spelden. Dergelijke keuvels werden na 1870-1875 niet meer gedragen.

Een boekje over de watersnood van 1953 in Strijen, het jubileumboek "1593 's-Gravendeel 1993, Uit de geschiedenis van het dorp aan de Kil", een aantal jaargangen van "Ons Voorgeslacht" en niet te vergeten ons eigen jubileumboek "De Hoeksche Waard van nu, een herinnering voor later" vulden de bibliotheek aan.

Een ronde trekhaak om bomen in het water te verplaatsen, uit de tijd dat er nog een houtzaagmolen in Numansdorp stond, opent de rij aanwinsten in de groep "diversen". Een grote boodschappenmand van Douwe Egberts voor op een fiets was een welkome aanvulling, want over een fiets beschikte het museum al, maar nog niet over de bijbehorende mand. Daarnaast werd ontvangen: een kastje met diverse bekers en medailles ooit door een scherpschutter in de wacht gesleept, een paar kunstschaatsen, een damestasje, een dreghaak, een deurslot, een metalen meetband, een hoge hoekkast, enkele foto's en een flinke partij clichés van Het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard.

Degenen, die in de afgelopen periode het museum hebben bedacht met hun schenkingen danken wij hierbij van harte.

R.v.d.W.

AFDELING GENEALOGIE

Zoals u van ons gewend bent, volgt hieronder weer een opsomming van de gegevens die in de fichescollectie zijn opgenomen. Deze collectie omvat thans ruim 2,5 miljoen fiches! Een extra lange lijst deze keer, vanwege het feit dat deze rubriek in het jubileumnummer van het Bulletin niet was opgenomen.

- * Burgerlijke Stand Zuid-Beijerland, overlijden 1851 tot en met 1882.
- * Burgerlijke Stand Goudswaard, overlijden 1818 tot en met 1828.
- * Burgerlijke Stand Strijen, overlijden 1860 tot en met 1865.
- * Polderrekeningen Oudeland Puttershoek, periode 1704 tot en met 1832 (met hiaten).
- * Polderrekeningen Nieuwe Clem (Strijen), periode 1727 tot en met 1805 (met hiaten).
- * Rechterlijk Archief Goudswaard: Nr. 7, transporten, hypotheken, taxaties 1681-1699.
- * idem: Nr. 29, Resoluties van schout en schepenen 1742-1795.
- * idem: Nr. 31, Aantekenboek van de coop der vaste goederen 1742-1809.
- * idem: Nr. 35, Verkopen onroerende en roerende goederen 1711-1740.
- * idem: Nr. 46, Verkoop van vlastienden 1680-1810.
- * idem: Nr. 61, Testamenten, inventarissen, rekeningen 1694-1749.
- * idem: Nr. 62, idem 1751-1779.
- * idem: Nr. 65, Akten van akkoord 1680-1693.
- * idem: Nr. 66, Akten van borgtocht 1680-1692.
- * Kerkarchief Puttershoek: A14, Lijst van lidmaten (zonder jaartal), idem 1840, idem 10.02.1857, idem april 1869, idem 01.06.1875, idem 01.05.1880.
- * idem: A4, Doopboek 01.01.1817-05.08.1883, Trouwboek 08.12.1816-02.03.1817.

Voorts zijn aanwinsten betreffende de volgende familienamen onder de zogenaamde "SG-nummers" in het archief opgenomen:

783 van Dijk	797 Oudraad
784 Tillich	798 Pals
785 van Doorn	799 Penning
786 Hoogwerf, van Rije, van de Sluijs, nakomelingen van Heijn Jan Pieters	800 Pinkster 801 Ploeger 802 Prenger 803 van Putten
787 Kievit	804 Paauw
788 Ruighaver	805 Pijl
789 Kleijenberg	806 Nieuwenhuisen
790 Bijdrage tot de genealogie van het geslacht Van der Have, door C.L. van Es van der Have	807 Nieuwelaar 808 Nieuwenboer 809 van Noorwegen 810 Reijkerkerk 811 Roozendaal
791 van Gent	812 Ras
792 Gips	813 van der Ree
793 Wust	814 Kabbedijk
794 van Oord, ook van Noord	815 Korving 816 Kraijestein
795 Oprel	817 Cruiswech
796 van Osnabrugge	

Verder zijn bij reeds bestaande Streekgenealogieën gegevens over de volgende familienamen gevoegd (in alfabetische volgorde):

Blijgeest, Boer, den Boer, Cancius, Coomans, van Dalen, van Dam, Doolaard, Groenenberg, 't Hoen, Hoogstraten, Hoogwerf, Huisert, Jongkind, van der Kaa, Kooijman, Kraaiappel, Kraak (familieblad), de Kreek, Lamme, Landmeter, Molema-Smitshoek (kwartierstaat), Naaktgeboren, van de Nadort, Neuter, Niemansverdriet, Notenboom, den Ouden, Overwater, Overweel, Paauwe, Pesant, Pierneef, Pijl, van de Polder, Polderdijk, Polderman, Pons, Poortugaal, Por, Pronk, van Prooijen, van Putten, Quaak, Quispel, de Raad, de Recht, van Ree, Reedijk, Reinspul, de Reus, van Roijen, Romein, de Romph, Roobol, van Roon, Roos, Rosmolen, van Roten, Schelling,

Schilperoord, Smitshoek, Spruit, Timmerman, Vaandrager,
 Vroeg in de Weij, van der Zijde, van der Zwaan.
 Daar moet voor iedere onderzoeker iets bijzitten! Succes met
 het onderzoek.

A.O.M.

NIEUWE VRIENDEN

Gedurende de laatste periode van dit jaar meldden de navol-
 gende 41 personen zich aan als vriend van het Streekmu-
 seum. Via deze weg heten wij een iedereen nogmaals welkom.

HW 605 D. Bevaart	Strijen
HW 76 J. den Braber	Oud-Beijerland
HW 415 J. Buitendijk	Strijen
L 115 C. Burger-Taselaar	Haarlem
HW 385 J.J. le Clercq	Klaaswaal
HW 682 J. Dorst-van Vliet	Strijen
HW 96 H. van Eijk	Numansdorp
L 430 A. van Everdingen	Dordrecht
L 490 J.C. van Gent	Ridderkerk
L 625 A.A. de Geus	Amersfoort
HW 226 P. Groen	Goudswaard
HW 234 B. Groenendijk-v.d. Enden	Heinenoord
HW 138 L. Groenewoud	Oud-Beijerland
HW 403 J. v.d. Hoek	Numansdorp
HW 675 J. van 't Hof-Dorst	Maasdam
HW 352 P. Hoogwerf	Nieuw-Beijerland
L 738 M. Hooftman	Ridderkerk
HW 292 F.W. Hubert	Piershil
L 265 J.G. Huis	Lisse
HW 752 J.A. Huisert-Kruijthoff	Klaaswaal
L 706 H. Koetsveld	Nieuwegein
L 555 H.J. Konijnendijk	Bleiswijk
HW 776 F.J. Korbijn	Numansdorp
HW 777 M.J. Korbijn-Scharloo	Numansdorp
HW 696 Ch.I. Korbijn-Schop	Klaaswaal

L 530 J.G. Kroonen	Zwijndrecht
L 569 C. de Lange	Berkel en Rodenrijs
L 646 H. Lodder	Voorschoten
HW 49 J. Louter	Heinenoord
L 767 A. v.d. Made-Leeuwenburg	Barendrecht

L 668 E. Mouris	Voorschoten
L 355 A.J.K. Niemantsverdriet	Vlissingen
HW 309 A.J. v.d. Pligt-v.d. Sijde	Strijen-Sas
HW 75 P. Raaijen	Westmaas
L 326 G. Ringenoldus	Roosendaal

L 529 M. Steenbeek-Hugenholtz	Amersfoort
HW 323 S. van Steensel	Maasdam
L 327 L. Stougie	Nieuwerkerk a/d IJssel
HW 211 D.W. Visser	Oud-Beijerland
L 579 V.C. Wikaart-Derkzen	Werkendam
HW 311 A. Zoeteman	's-Gravendeel

Red.

